

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Opava 6.8.2013
čj. SRS 042545/2013

Oblastní odbor SRS

Jaselská 552/16

746 82 Opava

Zpráva č. 16 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 22.7.–4.8.2013

1. Počasí

Počátkem období se ranní teploty pohybovaly kolem 10 °C a odpolední maxima mezi 24 a 30 °C. Od 26.7. se postupně zvyšovaly ranní i odpolední teploty, tropická vedra znamenala překonání řady teplotních rekordů. V pondělí 29.7. byla na mnoha místech zaznamenána tropická noc, kdy teplota neklesla pod 20 °C. Odpolední maxima často vysoko překračovala třicítku. Nejtepleji bylo 28.7., 29.7. a 3.8., kdy se maxima vyšplhala přes 36 °C. V celém období bylo většinou skoro jasno, jen místy oblačno. Přeháňky byly s výjimkou Jeseníků a jejich nejbližšího okolí jen vzácné a srážkově zanedbatelné. Až 4.8. v nočních hodinách přešlo přes celou oblast pásmo přeháněk a bouřek, ale napršelo většinou pouze od 1 do 15 mm. Bylo to ale nejvíce za sledované období.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Pokračuje sklizeň obilnin, ozimých řepok, brambor, meruněk a některých dalších plodin, provádí se podmítka po sklizených obilninách a řepkách. Ze škodlivých organismů jsou významné některé druhy mšic, v dalších okresech byly zjištěny první výskyty bázlivce kukuřičného. Výskyty cercosporové listové skvrnitosti řepy a plísňe bramboru jsou většinou slabé. Lokálně se ukazuje až silné zaplevelení druhu přerůstajícími kulturní plodinu. U náchylných odrůd jsou stále zjišťovány až silné výskyty padlí jabloně. Výskyty strupovitosti jabloně jsou na mnoha lokalitách celé oblasti hodnoceny jako střední na listech i plodech většinou neošetřovaných stromů. Lokálně jsou stále zjišťovány výrazné letové vlny obaleče jablečného i druhé generace obaleče švestkového. Na brukvovité zelenině nejsou výjimkou silné výskyty molice vlašovičnickové.

OBILNINY

Koncem vegetace se jen lokálně objevují střední až silné výskyty houbových chorob. Na některých pozemcích plevy přerůstají porosty obilnin.

PŠENICE OZIMÁ (RF 85–99 BBCH, těstovitá zralost až sklizeň)

Výskyty ružovění klasů pšenice (*Gibberella zeae*, *Monographella nivalis*, *Gibberella avenacea*, *Fusarium poae*, *F. culmorum*) jsou zatím většinou slabé, v okrese Jeseník (Javorník-Město, Javorník-Ves, Vlčice) lokálně až střední.

Silné výskyty **hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia recondita*)** hlásili z okresu Jeseník (Vidnava, Vlčice).

Sledování hnědé rzivosti pšenice se provádí ve fázích 29–30 BBCH (konec odnožování až začátek sloupkování), 31 BBCH (1. kolénko), 37 BBCH (objevení posledního listu), 51 BBCH (počátek metání) a 71 BBCH (prvá zrna dosáhla poloviny konečné velikosti) na dvaceti odnožích odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 odnože). Sleduje se počet napadených odnoží a při posledním pozorování se určí index napadení pro dvě horní listová patra.

Ošetří se porosty s 20 a více % napadených odnoží, případně s indexem napadení horních dvou listových pater 25 a více % při posledním pozorování.

V okrese Bruntál (Krnov) jsou porosty lokálně silně zaplevelené **chundelkou metlicí (*Apera spica-venti*)**. V okrese Jeseník jsou porosty ozimých pšenic lokálně středně až silně zapleveleny **chundelkou metlicí (*Apera spica-venti*)** a **ovsem hluchým (*Avena fatua*)** (Javorník-Město, Javorník-Ves) nebo **sveřepem měkkým (*Bromus mollis*)** (Javorník-Ves).

KUKUŘICE (61–71 BBCH, začátek květu až počátek tvorby plodu)

V dalších okresech jsou zjišťovány první výskyty imag **bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*)**: Karviná (Nový Bohumín) 30.7., Olomouc (Holice u Olomouce) 31.7., Bruntál (Úvalno) a Přerov (Rokytnice) 1.8. Přílety na feromonové lapáky jsou zatím slabé nebo nulové.

Pozorování ve feromonových lapácích se provádí 1krát týdně od 20.6. do konce října.

Jako chemická ochrana se používají insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy aplikované při setí nebo líhnutí larev při průměrné hodnotě 35 a více samců na jeden lapák za 14 dnů v předchozím roce. V oblasti kontinuálního šíření na pozemcích s opakovaným pěstováním kukuřice se ošetření proti dospělcům provede dva až tři týdny po zjištění prvního samce ve feromonovém lapáku při výskytu 35 a více samců v průměru na jeden lapák za 14 dnů.

OLEJNINY

V některých okresech je již většina porostů ozimých řepok sklizena. V kulturách máku jsou zjišťovány většinou jen slabé výskyty chorob a škůdců.

ŘEPKA OZIMÁ (RF 89–99 BBCH, plná až sklizňová zralost)

Na strništích jsou pozorovány slabé až nulové výskyty **bílé hniloby řepky (*Sclerotinia sclerotiorum*)**. Ojedinelý střední výskyt byl pozorován v okrese Karviná (Staré Město).

Za škodlivé se považuje 5 a více % napadených rostlin.

V okrese Jeseník jsou porosty lokálně silně zaplevelené **knotovkou bílou (*Silene latifolia*)** (Javorník-Ves) a středně zaplevelené **sveřepem měkkým (*Bromus mollis*)** (Vlčice).

MÁK SETÝ (RF 62–76 BBCH, fáze mladé tobolky až dozrávání tobolky)

Střední výskyt **pleosporové hnědé skvrnitosti máku (*Pleospora papaveracea*)** zaznamenali na Olomoucku (Vacanovice).

V období zrání tobolek se považuje za škodlivé napadení 5 a více % rostlin.

OKOPANINY

Porosty brambor v důsledku nedostatku vláhy lokálně fyziologicky žloutnou a předčasně dozrávají, porosty cukrovky jsou místy zavadlé. Výskyty cerkosporové listové skvrnitosti řepy jsou slabé nebo nulové, některé porosty byly preventivně ošetřeny fungicidy. Škodlivé výskyty chorob i škůdců v porostech okopanin jsou v současné době spíše ojedinelé. Lokálně, zejména na Prostějovsku se v porostech cukrovky vyskytují ohniska plevelných řep.

BRAMBOR (RF 71–99 BBCH, počátek nasazování bobulí až hlízy odloučené od stonků)

První výskyt plísně bramboru (*Phytophthora infestans*) hlásili 31.7. z okresu Nový Jičín (Větrkovice). Střední výskyty zaznamenali v okresech Jeseník (Javorník-Ves) a Šumperk (Mohelnice) většinou u drobných pěstitelů.

Ošetření porostů brambor proti plísni bramboru se doporučuje v prodloužených intervalech v okolí všech sledovaných meteostanic.

Podrobnější informace je možno získat na veřejném portálu Státní rostlinolékařské správy na adrese <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>.

Střední výskyty terčovitě skvrnitosti bramboru (*Alternaria solani*) byly pozorovány v okresech Olomouc (Blatec) a Šumperk (Chroměč).

Fungicidní ošetření prováděná proti plísni bramboru by měla být dostatečná i pro regulaci terčovitě skvrnitosti bramboru.

První výskyt letních brouků mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*) zjistili v okrese Prostějov (Myslejovice, Otaslavice) 1.8. U drobných pěstitelů jsou občas zjišťovány střední výskyty všech vývojových stádií (Vlčice v okrese Jeseník).

V období hromadného kladení vajíček se sleduje množství brouků v porostu a za 2–4 týdny (tedy celkem třikrát) množství ohnisek larev. Porost je nutno projít nejméně čtyřikrát na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Ošetření se provede v době maxima líhnutí larev. Při normálním průběhu počasí to bývá obvykle v době, kdy první vylíhlé larvy dosáhnou třetího instaru. Ošetří se porosty, kde bylo zjištěno 100 a více brouků na 1 ha nebo 140 a více ohnisek larev, přičemž za jedno ohnisko se považuje skupina 35 a více larev.

CHMEL (RF 67–75 BBA, asi 70 % květů otevřených až střed vývoje hlávek)

Část chmelnic byla ošetřena proti plísni chmele a svilušce chmelové. Vývoj plísně chmele je v současné době potlačen suchým průběhem počasí. Výskyty chorob i škůdců jsou většinou slabé.

Střední výskyt svilušky chmelové (*Tetranychus urticae*) byl pozorován v okrese Přerov (Lipník nad Bečvou).

Jednou týdně se zjišťuje napadení listů, květů nebo hlávek chmele.

Za škodlivý se považuje výskyt 10 a více svilušek na jeden list nebo napadení 10 a více % květů nebo hlávek. Ošetření se signalizuje při zjištění prvních skvrn po sání svilušek na spodních listech.

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 75–79 BBCH, plod dosahuje asi 50–90 % konečné velikosti)

Výskyt padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*) na náchylných odrůdách v okrese Olomouc (Vilémov) je lokálně silný. Na neošetřovaných stromech v okresech Jeseník (Javorník-Město) a Přerov (Podhoří) byly zaznamenány rovněž silné výskyty.

Ošetření se signalizuje v období sekundárního šíření choroby ve fázi 55 BBCH (zelené poupě) a opakuje se podle potřeby (infekční tlak, intenzita růstu, použitý přípravek) přibližně až do fáze 76 BBCH (plody velikosti vlašského ořechu).

Střední výskyty strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*) na listech a většinou i na plodech byly zjištěny v okresech Jeseník (Javorník-Město), Olomouc (Náměšť na Hané, Vilémov) a Přerov (Radkovy).

Pokud nejsou k dispozici údaje o délce ovlhčení listů, případně zralosti reprodukčních orgánů patogena, lze termín zralosti askospor odhadnout přibližně podle fenofáze hostitele, což bývá obvykle ve fázi 53–54 BBCH (zelená špička až myši ouško). Ošetření je signalizováno po zjištění prvních zralých askospor, nejpozději ve fenofázi 54 BBCH v případě preventivní

ochrany nebo při splnění podmínek pro infekci. Další ošetření se odvíjí od povětrnostních podmínek (délka ovlhčení listů), často se využívá ošetření před očekávanými srážkami, ale tak, aby postřík na listech a plodech dokonale zaschl.

Silné výskyty mšice jabloňové (*Aphis pomi*) mimo intenzivní sady zaznamenali v okrese Prostějov (Němčice nad Hanou, Plumlov, Smržice).

Kontroluje se 100 letorostů (na 5 místech 20 letorostů z 1 stromu) na konci kvetení, fáze 67 BBCH.

Ošetření se provede při napadení 2 a více % letorostů koloniemi mšic, v případě napadení mšicí jabloňovou 10 a více %.

Střední výskyty vlnatky krvavé (*Eriosoma lanigera*) byly zaznamenány v okresech Frýdek-Místek (Rychaltice) a Olomouc (Vilémov u Litovle).

V období pokročilého zrání se za škodlivý považuje výskyt kolonií vlnatky krvavé na 10 a více % víceletých větví.

V uplynulém období byly odchycem do feromonových lapáků opět lokálně zaznamenány střední až silné výskyty a výrazné letové vlny samců obaleče jablečného (*Cydia pomonella*), a to v okresech Jeseník (Javorník-Město), Nový Jičín (Příbor, Štramberk), Přerov (Tučín) a Šumperk (Bludov, Mohelnice).

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se provede vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny, pokud trvají vhodné podmínky pro kladení vajíček, tedy pokud večerní teploty ve 21 hodin středoevropského času dosahují alespoň 17 °C.

Ojedinelý střední výskyt samců obaleče jabloňového (*Hedya nubiferana*) zaznamenali odchycem do feromonových lapáků v okrese Nový Jičín (Štramberk).

Přílet samců obalečů se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se v případě potřeby provádí vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny.

Peckoviny

SLIVŮŇ (RF 76–85 BBCH, plod dosahuje asi 60 % konečné velikosti až pokročilé zrání)

Silný výskyt mšic (*Aphididae*) na neošetřovaných stromech slivoní u drobných pěstitelů zaznamenali v okrese Olomouc (Náměšť na Hané).

Napadení letorostů mšicemi se sleduje v období prvního opadu plodů po odkvětu až zbarvování plodů, fáze 71–81 BBCH (orientačně duben až červenec).

Ošetření se provede při napadení 5 a více % letorostů koloniemi mšic.

Střední až silné výskyty a výrazné letové vlny samců druhé generace obaleče švestkového (*Cydia funebrana*) byly zaznamenány odchycem do feromonových lapáků v okresech Jeseník (Javorník-Město), Karviná (Nový Bohumín), Nový Jičín (Štramberk) Olomouc (Vilémov u Litovle), Prostějov (Kelčice) a Šumperk (Bludov, Mohelnice).

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ochrana proti první generaci, která působí propad plodů, není obvykle účelná. Pouze v letech s nízkou násadou plodů a velmi vysokou populační hustotou obaleče švestkového je vhodné ji provést, a to po zjištění první výrazné letové vlny. Ošetření se signalizuje v období letu imago letní generace, a to v první třetině letové křivky této generace. Ochranný zásah je vhodné směřovat proti právě se líhnoucím housenkám, tj. asi týden po vrcholu letové vlny. U raných a poloraných odrůd většinou stačí jedno ošetření. U pozdních odrůd, pokud nadále trvají vysoké přílety samců do feromonových lapáků, se provede druhé ošetření, a to přibližně 10 dnů po prvním.

ZELENINA

Na brukvovité zelenině (zelí, květák, kedlubny) jsou na řadě lokalit v celé oblasti zjišťovány silné výskyty molice vlašovičnickové (*Aleyrodes proletella*). Chemická ochrana je velmi problematická s ohledem na registraci účinných insekticidů.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek